

Daňová kontrola – predmet, účel, dôsledky

Daňová kontrola ≠ daňové konanie

Daňová kontrola býva častokrát zamieňaná s daňovým konaním. Pritom ide o dva odlišné pojmy. Oba tieto pojmy (inštitúty) upravuje základný procesnoprávny predpis správy daní - daňový poriadok¹.

Daňové konanie je svojou povahou rozhodovacím procesom. Ide o konanie, v ktorom sa rozhoduje o právach a povinnostiach daňových subjektov. Výsledkom tohto konania je rozhodnutie, ktoré môže znieť na uloženie daňovej povinnosti (zaplatiť daň alebo rozdiel dane), alebo na priznanie práva (napr. keď správca dane prizná daňovému subjektu úrok za oneskorené vrátenie daňového preplatku).

Daňová kontrola na rozdiel od daňového konania je kontrolným, resp. preverovacím procesom (nie rozhodovacím). Daňový poriadok nedefinuje čo je daňová kontrola. Naproti tomu stanovuje jej účel, ktorým je zistiť alebo preveriť

- i. skutočnosti rozhodujúce pre správne určenie dane
- ii. dodržiavanie daňových predpisov (napr. zákona o dani z príjmov, zákona o dani z pridanej hodnoty, zákonov o spotrebných daniach a pod.).

Na konci daňovej kontroly sa vyhotovuje protokol, ktorý musí mať zákonom stanovené náležitosti. Protokol obsahuje výsledok daňovej kontroly, t.j. zistenie alebo nezistenie rozdielu v sume, ktorú mal kontrolovaný daňový subjekt zaplatiť alebo vykázať alebo na ktorú si uplatnil nárok (v prípade odpočtu DPH).

Aký má daňová kontrola súvis s daňovým konaním a prečo by sme ho mali poznať?

Daňová kontrola sa vykonáva v rámci prípravy daňového konania. Ide o akúsi čiastkovú činnosť správcu dane pri výkone správy daní. Výsledky daňovej kontroly môžu byť podkladom pre daňové konanie. Konkrétne protokol z daňovej kontroly je podkladom pre vyrubovacie konanie, v ktorom správca dane vyrubí rozhodnutím daň alebo rozdiel dane.

Keďže daňovou kontrolou sa spravidla preveruje základ dane, vykonáva sa po uplynutí lehoty na podanie daňového priznania. Do uplynutia lehoty na podanie daňového priznania je možné podať ešte opravné daňové priznanie, ktorého obsah je pre vyrubenie dane rozhodujúci.

Prečo by ste sa nemali brániť daňovej kontrole?

V prípade, že daňový subjekt neumožní vykonať daňovú kontrolu, správca dane určí daň podľa pomôcok. Správca dane je pritom oprávnený použiť všetky pomôcky, ktoré má k dispozícii alebo ktoré si zaobstará bez súčinnosti s daňovým subjektom (napr. daňové priznania za predchádzajúce zdaňovacie obdobia, daňové spisy iných subjektov, znalecké posudky, výpisy z verejných zoznamov, výpisy z účtov a pod.). Ak by ste počas určovania dane podľa pomôcok predložili správcovi dane

¹ Zákon č. 563/2009 Z.z. o správe daní (daňový poriadok) v znení neskorších predpisov.

nejaké doklady, správca dane na ne nie je povinný prihladiť. V tomto štádiu sa daňový subjekt nemôže efektívne brániť a predkladať svoje vysvetlenia.

Pri neumožnení vykonať daňovú kontrolu oprávnenosti nároku na vrátenie nadmerného odpočtu automaticky tento nárok zaniká (po 3 mesiacoch) a to vo výške v akej bol uplatnený v daňovom/dodatočnom daňovom priznaní.

Naproti tomu v štádiu daňovej kontroly má daňový subjekt svoje procesné práva, ktorými môže do výkonu daňovej kontroly zasahovať a jej závery ovplyvniť. Preto skôr odporúčam pripraviť sa na daňovú kontrolu a využiť procesné postavenie, ktoré daňový poriadok umožňuje na aktívnu účasť počas jej výkonu.

Koľko rokov spätne môže byť predmetom daňovej kontroly?

Daňový poriadok túto otázku priamo neupravuje. Avšak odpoveď na ňu možno odvodiť z ustanovenia, ktoré hovorí kedy zaniká právo vyrubiť daň (rozdiel dane)². Toto právo zaniká po uplynutí 5 rokov, resp. 7 rokov v prípade, ak si daňový subjekt uplatňuje odpočítanie daňovej straty. Keďže po uplynutí lehoty 5 rokov, resp. 7 rokov nemožno vyrubiť daň (rozdiel dane), prípadná daňová kontrola by nemala zmysel. Ak by aj správca dane po uplynutí tejto lehoty daňovou kontrolou zistil rozdiel na dani, nemohol by ho efektívne vymáhať.

Lehota 5 rokov, resp. 7 rokov sa počíta od konca roka, v ktorom daňovému subjektu

- i. vznikla povinnosť podať daňové priznanie (v prípade ak si daňový subjekt uplatňuje odpočítanie daňovej straty jedná sa o daňové priznanie, v ktorom bola daňová strata vykázaná)
- ii. vznikla povinnosť zaplatiť daň bez povinnosti podať daňové priznanie (napr. pri niektorých miestnych daniach a poplatkoch),
- iii. vznikol nárok na uplatnenie sumy podľa hmotnoprávných daňových predpisov (napr. zákon o dani z príjmov, zákon o dani z pridanej hodnoty, zákony o spotrebných daniach, zákon o dani z motorových vozidiel a pod.)

(„rozhodujúci okamih“)

PRÍKLAD 1: Daňový subjekt, ktorý si neuplatňuje odpočítanie daňovej straty je povinný podať daňové priznanie k dani z príjmov za rok 2015 v lehote do 31.3.2016. Lehota 5 rokov pre zánik práva vyrubiť daň (rozdiel dane) a teda zároveň lehota na vykonanie efektívnej daňovej kontroly začína plynúť od roku 2017 a uplynie 31.12.2021.

PRÍKLAD 2: Daňový subjekt si v zdaňovacom období – rok 2020 uplatnil odpočítanie daňovej straty vykázananej za rok 2018. Daňové priznanie za rok 2018 bol daňový subjekt povinný podať v lehote do

² Daň ani rozdiel dane nemožno vyrubiť a nemožno uplatniť nárok na sumu podľa osobitných predpisov po uplynutí piatich rokov od konca roka, v ktorom vznikla povinnosť podať daňové priznanie alebo v ktorom bol daňový subjekt povinný daň zaplatiť bez povinnosti podať daňové priznanie, alebo v ktorom daňovému subjektu vznikol nárok na uplatnenie sumy podľa osobitných predpisov. Ak ide o daňový subjekt, ktorý si uplatňuje odpočítanie daňovej straty, nemožno vyrubiť daň ani rozdiel dane po uplynutí siedmich rokov od konca roka, v ktorom vznikla povinnosť podať daňové priznanie, v ktorom bola táto daňová strata vykázaná.

PETERKA PARTNERS

THE CEE LAW FIRM

31.3.2019. Lehota 7 rokov pre zánik práva vyrubiť daň (rozdiel dane) a teda zároveň lehota na vykonanie efektívnej daňovej kontroly začína plynúť od roku 2020 a uplynie 31.12.2026.

POZOR! Tieto lehoty plynú znovu. A to vtedy ak bol pred uplynutím lehoty (5 rokov, resp. 7 rokov) vykonaný úkon smerujúci na vyrubenie dane (rozdielu dane). Za takýto úkon sa považuje napr. doručenie protokolu z daňovej kontroly, alebo doručenie protokolu o určení dane podľa pomôcok. Lehota 5 rokov, resp. 7 rokov plynie znovu od konca roka, v ktorom bol daňový subjekt o tomto úkone vyzoomený. Avšak lehota pre zánik práva vyrubiť daň (rozdiel dane) uplynie najneskôr do desiatich rokov od konca roka, v ktorom vznikol rozhodujúci okamih (viď vyššie).

PRÍKLAD: Daňový subjekt, ktorý si neuplatňuje odpočítanie daňovej straty je povinný podať daňové priznanie k dani z príjmov za rok 2015 v lehote do 31.3.2016. Lehota 5 rokov pre zánik práva vyrubiť daň (rozdiel dane) začína plynúť od roku 2017 a uplynie 31.12.2021. Správca dane v roku 2021 začal vykonávať daňovú kontrolu. V tom istom roku – 2021 správca dane doručí daňovému subjektu protokol z daňovej kontroly. Lehota na zánik práva vyrubiť daň sa predlžuje, keďže správca dane v priebehu 5 rokov vykonal úkon smerujúci na vyrubenie dane (rozdielu dane). Predĺžená lehota na zánik práva vyrubiť daň sa skončí v roku 2026.

Zhrnutie základných rozdielov daňovej kontroly a daňového konania

Rozdiely	Daňová kontrola	Daňové konanie
PREDMET	Činnosť správcu dane, ktorou sa preverujú doklady daňového subjektu, najmä správne určenie základu dane. V tomto štádiu ešte nedochádza k rozhodovaniu o právach a povinnostiach daňových subjektov.	Proces v ktorom sa rozhoduje o právach a povinnostiach daňového subjektu.
VÝSLEDOK	Protokol	Rozhodnutie
OPRAVNÉ PROSTRIEDKY	Žiadne	Námietka (netýka sa však rozhodnutia vo veci samej), odvolanie, obnova konania, preskúmanie rozhodnutia mimo odvolacieho konania